

Sygn. akt I ACz 304/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościołek

Sędziowie: SA Barbara Górczanowska (spraw.)

SA Zbigniew Ducki

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Parafii (...)w Ł.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł.**

o przywrócenie prawa własności ewentualnie o przyznanie nieruchomości zamiennej ewentualnie o odszkodowanie

na skutek zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydział I Cywilny z dnia 31 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 895/11

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 31 grudnia 2012r. w sprawie sygn. akt I C 895/11 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu odrzucił pozew Parafii (...)w Ł. z uwagi na brak w zakresie zdolności procesowej strony powodowej, który nie został prawidłowo uzupełniony.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, że pozew został podpisany przez ks. P. K. pełniącego wówczas funkcję proboszcza powodowej parafii. W ocenie Sądu Okręgowego do pozwu nie załączono zezwolenia właściwego biskupa na wszczęcie i prowadzenie sprawy, o którym stanowi kanon 1032 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Sąd I instancji argumentował, że przedłożony na wezwanie Sądu dokument z dnia 19 kwietnia 2012r., podpisany przez Metropolitę P.- (...) Obrządku (...) abp. J. M., zawiera zgodę dla proboszcza powodowej parafii na występowanie w imieniu parafii o zwrot nieruchomości, a zatem nie tylko nie dotyczy zgody na występowanie z żądaniem przyznania nieruchomości zamiennej ewentualnie odszkodowania, ale i ma datę późniejszą niż data złożenia pozwu, co nie pozwala na przyjęcie, że zgody udzielono równocześnie z wytoczeniem powództwa. W świetle powyższego Sąd Okręgowy przyjął, że pozew podlegał odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., z uwagi na brak zdolności procesowej po stronie powodowej.

Powyższe postanowienie zaskarżyła w całości strona powodowa. Orzeczeniu temu zarzuciła naruszenie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że w niniejszej sprawie powód pomimo wezwania sądu nie uzupełnił braków w zakresie zdolności procesowej.

Skarżący wywodził, że pozew został złożony przez osobę uprawnioną do reprezentacji powodowej parafii, która posiada osobowość prawną. Zgoda na wytoczenie powództwa została przedłożona w trakcie postępowania sądowego, czym strona powodowa uzupełniła braki w zakresie zdolności procesowej. Odnosząc się do kwestii daty udzielenia

zgody na wystąpienie na drogę sądową, żalący podniósł, że z treści oświadczenia z dnia 12 listopada 2012r., sporządzonego przez arcybiskupa J. M. jednoznacznie wynika, że pismem z dnia 19 kwietnia 2012r. potwierdzono formalnie fakt udzielenia wcześniejszej zgody na występowanie w imieniu parafii (...) w sprawach związanych z utraconymi przez parafię nieruchomościami. Powołując się na powyższe zarzuty strona powodowa wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz o przyznanie na rzecz pełnomocnika strony powodowej wynagrodzenia według norm przepisanych za zastępstwo w postępowaniu przed sądem II instancji.

Pozwany Skarb Państwa wniosł o oddalenie zażalenia i zasądzenie od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do argumentacji skarżącej stwierdzić należy, że w świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości konieczność oceny skuteczności dokonywanych przez kościelne osoby prawne czynności prawnych, przez pryzmat przepisów prawa wewnętrznego Kościoła Katolickiego (zob. wyrok SN z 27 lipca 2000 r., IV CKN 88/00, OSP 2003/9/115; wyrok SN z 24 marca 2004 r., IV CK 108/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 65; wyrok SN z 17 lutego 2005 r., IV CK 582/04, uchwała SN z dnia 19 grudnia 2008 r., III CZP 122/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 115). Normy prawa kanonicznego, nie mające charakteru typowego statutu osoby prawnej, w zakresie w jakim umożliwiają ustalenie właściwego sposobu reprezentacji kościelnej osoby prawnej zgodnie z art. 35 k.c. i 38 k.c., wywierają wpływ na ocenę umocowania piastuna organu do dokonania określonej czynności w imieniu osoby prawnej.

Uprawniona jest zatem konkluzja, że właściwymi przepisami, do których odwołuje się art. 35 i 38 k.c. są art. 10 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz.U. Nr 29, poz. 154 z późn zm) zwana dalej u.s.p.k.k.) i postanowienia art. 4 i 19 konkordatu, które odsyłają w zakresie regulacji ustroju i sposobu działania organów kościelnych osób prawnych, a więc i parafii, do przepisów prawa kanonicznego, a w kwestii organizacji i sposobu działania także do wydanych na podstawie prawa kanonicznego statutów (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. III CZP 122/08, OSNC 2009/7-8/115).

W świetle powyższego zasadne jest poszukiwanie umocowania proboszcza do działania w imieniu parafii w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich, promulgowanego w dniu 18 października 1990 r. konstytucją papieską *Sacri canones* (dalej jako: KKKW). W świetle kanonu 290 § 1 KKKW we wszystkich sprawach parafii proboszcz występuje w jej imieniu. Proboszczowi przysługuje też zarząd dóbr kościelnych osoby prawnej, chyba że co innego zastrzega prawo (kanon 1023 § 1 KKKW). Prawo kanoniczne na dokonanie niektórych czynności dla ich ważności wymaga zgody kompetentnej władzy kościelnej. Taką czynnością jest akt, który przekracza granice i sposób zwyczajnego zarządzania, który zarządca dóbr kościelnych może podjąć ważnie jedynie za pisemną zgodą kompetentnej władzy kościelnej (kanon 1024 § 1 KKKW). Statuty powinny określić akty, które przekraczają granice i sposób zwyczajnego zarządzania; jeśli zaś statuty o tym milczą, tego rodzaju akty powinny zostać określone przez władzę, której osoba prawna bezpośrednio podlega, po zasięgnięciu opinii kompetentnej rady (kanon 1024 § 2 KKKW). Jak stwierdza kanon 1035 § 1 pkt 3 KKKW dokonanie alienacji dóbr kościelnych, stanowiących stały prawnie nabyty majątek osoby prawnej, wymaga w przypadkach przewidzianych prawem pisemnej zgody władzy kompetentnej, bez której alienacja jest nieważna.

Sąd Apelacyjny w składzie niniejszym podziela pogląd wyrażony przez ten sąd w postanowieniu z dnia 18 lutego 2013 r. sygn. akt I ACz 79/13 i argumentację w nim zawartą, sprowadzającą się do konkluzji, że skoro prawodawca kościelny nie przewidział zgody kompetentnej władzy kościelnej na wniesienie powództwa, jako wymogu ważności w świetle prawa kanonicznego, co też mogłoby rzutować na gruncie prawa powszechnego na skuteczność działania piastuna organu w ramach swoich kompetencji, to brak ewentualnej zgody rodzi po stronie proboszcza wyłącznie sankcje wewnętrzkościelne.

Kanon 1032 KKKW stanowi, że zarządcy dóbr kościelnych, a więc również proboszczowie nie powinni w imieniu osoby prawnej ani wszczynać sprawy, ani zawiązywać sporu w sądzie cywilnym, chyba że za zgodą własnego Hierarchy. W ocenie Sądu Apelacyjnego wszczęcie sprawy przed sądem nie jest aktem przekraczającym granice i sposób zwyczajnego zarządzania w rozumieniu kanonu 1024 § 1 KKKW, jak zdaje się to sugerować Sąd Okręgowy, co mogłoby skutkować nieważnością podjętej czynności. Za tym stanowiskiem przemawia przede wszystkim odrębne uregulowanie tej kwestii w kanonie 1032 KKKW. W konsekwencji należy uznać, że zgoda hierarchy nie jest wymagana dla ważnego w świetle prawa kanonicznego i skutecznego w świetle prawa powszechnego wystąpienia z powództwem do Sądu, a wymóg jej uzyskania nie ogranicza w tym przypadku uprawnienia proboszcza do reprezentacji parafii.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że proboszcz posiadał uprawnienie do reprezentowania powodowej parafii, co nakazuje uznać odrzucenie pozwu za orzeczenie nieprawidłowe. Gdyby jednak nawet przyjąć, że zgoda była potrzebna, to fakt udzielenia tej zgody został wykazany poprzez przedłożony dokument obejmujący zgodę ks. abp. J. M. na występowanie w imieniu parafii przed Sądem Okręgowym w Nowym Sączu w sprawie o zwrot nieruchomości parafii. Zbyt formalistyczne i nieznajdujące oparcia w przepisach prawa jest stanowisko Sądu Okręgowego, że powyższa zgoda jest niewystarczająca, gdyż w pozwie sformułowano żądanie przywrócenia własności nieruchomości, ewentualnie przyznanie odpowiednich nieruchomości zamiennych, ewentualnie o odszkodowanie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone orzeczenie. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeknie Sąd I instancji w orzeczeniu kończącym postępowanie sprawę w instancji (art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.).